

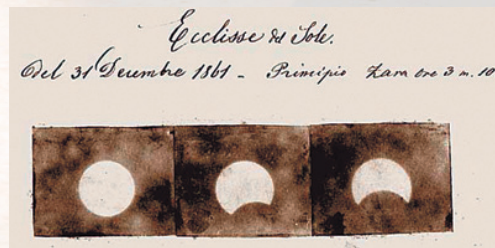

Poštovani članovi i prijatelji Društva prijatelja glagoljice!

Od srca vam želim ljubavlju, zdravljem i radošću blagoslovljenu 2017. godinu.

Osvrt na minule događaje

Mjesec je započeo zanimljivim predavanjem. Dana 1. prosinca u sklopu Književnih večeri četvrtkom u Hrvatskom književnom društvu sv. Jeronima, na Trgu kralja Tomislava 21, u Zagrebu, profesorica Tatjana Kren upozнала nas je sa životom i radom Dragutina Antuna Parčića, s posebnim osvrtom na njegovu snimku pomrčine Sunca iz 1861. godine. Poznata je Parčićeva svestranost, a ovime se svrstao i među prve astrofotografe na svijetu. Rijetko razmišljamo o tome kako je morao izvrsno poznavati astronomiju i temeljito se pripremiti za slikanje pomrčine Sunca na samu Staru godinu 1861. Znanja o astronomiji mogao je dobiti prvenstveno u tadašnjoj Nautičkoj školi u Zadru. U to vrijeme nije bilo časopisa ni knjiga iz oblasti zvjezdoznanstva na hrvatskom, nego ih je trebalo nabaviti izvana, na talijanskom i njemačkom jeziku. Postoje podaci da je od opreme imao mali teleskop koji je s njime svugdje „putovao“. S obzirom na geografski položaj Zadra i rani zalazak Sunca u vrijeme nedugo nakon zimskog solsticija, Parčić je morao unaprijed napraviti precizne astronomske izračune, spojiti fotoaparat na zvjezdodvor (teleskop) i pravovremeno postaviti ostalu opremu, pobrinuti se za zaštitu očiju od gledanja u Sunce, zauzeti prikladno, povišeno mjesto za snimanje na kojemu ništa drugo neće ući u kadar i pritom biti siguran da će svi ostali elementi postupka proteći u redu, svjestan da je takvo slikanje pomrčine Sunca jedinstvena prigoda u životu. Postoji vjerojatnost da je pritom imao i pomagača, ali to nije zabilježeno. Smatra se da je ovo bilo peto snimanje pomrčine Sunca uopće, a svakako je bilo prvo u Hrvata.

Ponovno donosimo vijest o aktivnosti naše članice iz Rijeke, profesorice Ljubice Štambuk. U Praputnjaku, naselju u zaleđu Bakarskog zaljeva, dana 6. prosinca održala je predavanje o popu glagoljašu Ivanu Feretiću koji je u tom mjestu bio kapelan nešto više od godinu dana, i to od 7. kolovoza 1802. do pred kraj 1803. godine. Profesorica Štambuk je u spomenici Župe sv. Josipa u Praputnjaku otkrila navedene datume i time nedvojbeno utvrdila i njegovo službovanje u Praputnjaku, što drugi izvori nisu sa sigurnošću mogli potvrditi. S obzirom da se radi o svestranom popu glagoljašu, književniku, povjesničaru, liječniku-travaru, dobrom propovjedniku i hrvatskom domoljubu, bila je to prava prigoda da se, uz novootkriveni i potvrđeni činjenicu o njegovu službovanju u Praputnjaku, o njemu održi i prigodno predavanje, upravo u mjestu njegova jednogodišnjeg rada.

Iskrene čestitke upućujemo zagrebačkom Društvu Krčana i prijatelja otoka Krka koje je na sv. Luciju, dana 13. prosinca, proslavilo svoj 13. rođendan. Želimo im još puno godina uspješnog djelovanja.

Predavanje *Drevna glagoljica i moderni glagoljaši*, u sklopu projekta *Hrvatska glagoljaška baština*, održano dana 14. prosinca u Nadbiskupijskom pastoralnom institutu na Kaptolu, privuklo je velik broj posjetitelja. Tko bi odolio ne doznati odgovore na pitanja poput:

Koje se glagoljsko slovo pokazalo idealnim da se na njega sjedne?

Kako su Bad Blue Boys podučavali Nizozemce glagoljici?

Kakve su to dvopismene ploče oko kojih se nisu lomila koplja?

Kako je jedan profesor u program „bijeloga cirkusa“ uveo glagoljicu?

Na ta pitanja, i još mnoga druga, odgovorila nam je tijekom svoga zabavnog i dinamičnog predavanja dr. sc. Ana Kovačević iz Staroslavenskog instituta.

Prosinac smo „prepolovili“ još jednim zanimljivim predavanjem. Dr. sc. Agneza Szabo dana 15. prosinca, u prostorijama Hrvatskoga književnog društva sv. Jeronima, upozнала nas je s Božićem u hrvatskoj povijesti i kulturi. Suvremeni svijet broji godine od Kristova rođenja i događaje bilježi kao one koji su se zbili prije Krista i one iz Kristove ere. I hrvatski narod svetkuje Božić kao blagdan kojim se slavi rođenje Isusa Krista. Predavačica je navela čitav niz dokumenata, počevši od vremena narodnih vladara, koji su datirani prema godini od Kristova rođenja ili utjelovljenja. Bogoslužne knjige pune su svjedočanstava o slavlju Božića. Čak se i na crkvenim građevinama prikazivalo otajstvo Isusovog rođenja. Jedan od najznačajnijih glagoljičnih dokumenata, *Istarski razvod*, također je datiran uz navođenje let od rojstva našega Isukrsta 1325.

S nestrpljenjem očekivani 17. broj časopisa *Baščina*, na 134 stranice, sa 201 fotografijom u boji, ugledao je svjetlo dana sredinom mjeseca. Možete ga naručiti putem mrežne stranice Društva, a prodaje se po cijeni od 30 kuna tijekom godine, prije i nakon svake mjesečne tribine u sklopu projekta *Hrvatska glagoljaška baština*.

Redakcija časopisa *Hrvatsko slovo* priredila je dana 22. prosinca svojim suradnicima i prijateljima tradicionalni božićni domjenak. Druženje je uljepšao prigodni glazbeni program u izvođenju studentica Muzičke akademije u Zagrebu: flautistice Ane Dadić i harfistice Veronike Ćiković. Posebnu glazbenu poslasticu darovala nam je, sasvim spontano, profesorica harfe na Muzičkoj akademiji u Zagrebu, gđa Diana Grubišić-Ćiković, odsviravši tri izvorne hrvatske božićne pjesme. Časopis *Hrvatsko slovo*, koji je izašao više od 1130 puta u 23 godine postojanja, iz tjedna u tjedan bori se za puko preživljavanje. Nadajmo se da aktualna Vlada neće dopustiti gašenje ovog najdugovječnijeg hrvatskog tjednika za kulturu.

Na samu božićnu večer fra Vice Blekić, župnik zagrebačke crkve sv. Franje Ksaverskoga, održao je misu zadušnicu za Dragutina Antuna Parčića, kojemu se tako često vraćamo i u ovim Novostima, a koji je u Rimu preminuo upravo na Božić 1902. godine.

Godinu smo dostojno ispratili dvama prekrasnim božićnim koncertima održanima u Zagrebu pod nazivom *In hoc anni circulo* koje nam je nesebično podario Mješoviti pjevački zbor *Baščina*: 28. prosinca u crkvi sv. Marije na Dolcu i 30. prosinca u crkvi sv. Petra apostola.

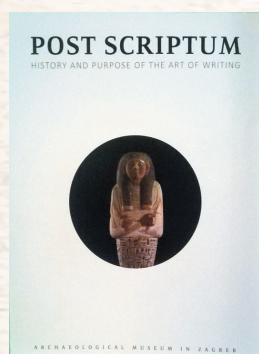
Najave predstojećih zbivanja

Svake prve nedjelje u mjesecu Mješoviti pjevački zbor *Baščina* našega Društva pjeva na glagoljaškoj misi (misi na hrvatskom crkvenoslavenskom jeziku) u 18 sati, u crkvi sv. Franje Ksaverskoga, u Jandrićevoj 21. Naredna je misa 8. siječnja u 18 sati.

Sljedeće redovno mjesečno predavanje u sklopu projekta *Hrvatska glagoljaška baština* održat će se u srijedu, 11. siječnja 2017., u 19 sati, u Nadbiskupskom pastoralnom institutu, na Kaptolu 29 a. Profesor Marijan Lipovac održat će predavanje o prvom zagrebačkom biskupu Duhu. Svi su dobrodošli!

Dvije izložbe koje vrijedi posjetiti

Izložba *Ivan Kukuljević Sakcinski – začetnik hrvatskog identiteta*: na kraju godine u kojoj smo obilježili 200. obljetnicu rođenja Ivana Kukuljevića Sakcinskog (1816. – 1889.) u Hrvatskom povijesnom muzeju u Zagrebu otvorena je izložba koja nam pokazuje Kukuljevićevo djelovanje u vrijeme oblikovanja hrvatske nacionalne svijesti, kao i njegov doprinos procesu nacionalne integracije i afirmacije u južnoslavenskom okviru naspram centralističkih namjera Beča. Izložba je prožeta biografskim podacima i podijeljena na deset tematskih cjelina. Ovdje ćemo se samo osvrnuti na njegovo višegodišnje zauzimanje za čitanje *Baščanske ploče* te priređivanje i objavljivanje godine 1863. znamenitog djela *Listine hrvatske (Acta croatica)* – zbirke hrvatskih srednjovjekovnih javnih i privatno-pravnih dokumenata nastalih od početka XII. do kraja XVI. stoljeća, pisanih narodnim jezikom, glagoljčnim i latiničnim pismom, koji su nam dragocjeni za proučavanje hrvatske povijesti, povijesti prava, kulturne i književne povijesti, kao i povijesti hrvatskoga jezika. Iznenadjenje na samom kraju postava jest *Molitva na glagoljici*, maleni bakrorez, vjerojatno iz Zadra iz 16. stoljeća, sa zrcalno ugraviranim tekstom kako bi po otiskivanju slova imala svoj uobičajeni smjer. Izložba je otvorena do 5. ožujka 2017. godine.

Izložba *Post scriptum* otvorena je ovih dana u Arheološkom muzeju u Zagrebu. Predstavljajući nam nastanak i razvoj pisma i njegovih različitih oblika, od prvih početaka, preko tiskarskog stroja i prvih pisanih mašina, sve do suvremenih poruka NASA-e potencijalnim izvanzemaljskim čitateljima, ova izložba prikazuje i razvoj ljudske svijesti i razvoj umijeća pisanja na raznim stranama svijeta. Pomoću spomeničke građe i ilustracija te tumačenjem tehnika i metoda pisanja ispričana je priča svakog pisma – od klinastog, egipatskog, etruščanskog i koptskog do grčkog i latinskog i ostalih suvremenih pisama. Sa zadovoljstvom smo ustanovili da se glagoljica i njezini najvažniji tiskani i klesani spomenici predstavljaju kroz dvije velike izložbene prostorije. Izložba ostaje otvorena do 15. ožujka 2017. godine.

Glagoljica gdje je (ne) očekujemo

U sklopu manifestacije *Advent u Zagrebu* i ove je godine ansambl *Ad Gloriam brass* održao četiri koncerta *5 božićnih balkona Zagrebu*. Ansambl čine šestorica limenih puhača – članova orkestra Opere HNK u Zagrebu i Zagrebačke filharmonije. Osnovan je 1993. godine i od tada neprekidno djeluje. Koncerti su održani na dva poznata zagrebačka balkona, i to na starome drvenom balkonu u Tkalčićevoj 33 i na balkonu HNK. Program koncerata čine obrade najpoznatijih opernih uvertira, tradicionalne božićne pjesme, popularne filmske i latino melodije, valceri, polke. Prigodnim i zanimljivim glazbenim programom ansambl *Ad Gloriam brass* pružio je svojim sugrađanima, i ostalim posjetiteljima *Adventa*, mogućnost uživanja u jedinstvenome glazbenom doživljaju. Osim virtuoznosti izvedbe, ističu se garderobom – košuljama na kojima je glagoljčnim slovima izvezeno БУДИ СВОЈ (BUDI SVOJ).

Hvala na pozornosti.

Srdačno vas pozdravlja Mirna Lipovac, urednica Novosti.